

Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivisen aineiston analyysin
perusteita

Vihjesivuja ja tukimateriaalia

Hyödyllisiä osoitteita kvalitatiivisen tutkimuksen tueksi

KOPPA – Jyväskylän yliopisto

- Menetelmäpolkuja Koppa
 - <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku>
- Tutkimusstrategiat
 - <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat>
- Ongelman asettelu
 - <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/ongelmanasettelu>
- Aineiston hankintamenetelmät
 - <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankintamenetelmat/johdanto>
- Aineiston analyysimenetelmät
 - <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/delfoi-menetelmae>
- Litterointimerkkejä:
 - <http://www.helsinki.fi/hum/skl/ca/merkit.pdf>
- Kirjallisuutta
 - <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/kirjallisuutta>

Hyödyllisiä osoitteita

KvaliMOTV – Tampereen yliopisto

- KvaliMOTV – laadullinen tutkimus
 - <http://www.fsd.uta.fi/metelmaopetus/kvali/L4.html>

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto – Tampereen yliopisto

- Kvalitatiivisen datatiedoston käsittely
 - <http://www.fsd.uta.fi/tiedonhallinta/osa6.html#>
- Tiedonhallinnan suunnittelu
 - <http://www.fsd.uta.fi/tiedonhallinta/osa2.html>
- Aineistohallintasuunnittelmamallit
 - <http://www.fsd.uta.fi/tiedonhallinta/dokumentit/tiedonhallintasuunnittelmamalli.html#kvali>
- KvaliMOTV – kvalitatiivisten menetelmien oppikirjoja – ja tutkimuksia
 - <http://www.fsd.uta.fi/metelmaopetus/kvali/lukemisto.html>

Tutkimuksia kvalitatiivisella tutkimusotteella - hyödyllistä luettavaa

Naratiivinen tutkimusote

- <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/27071/978-951-39-4273-1.pdf>

Diskurssi

- <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13370/9789513928469.pdf?sequ>

Grounded theory -metodologia

- <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/84858/AnnalesC348Tuloisela-Rutanen.pdf?sequence=1>

Verkostotutkimus

- <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/7063/yhteinen.pdf>

Verkostotutkimus - tapaustutkimus

- <http://www.vtt.fi/inf/pdf/publications/2009/P715.pdf>

Mixed Methode – monimetodi

- <http://herkules.oulu.fi/isbn9789514298448/isbn9789514298448.pdf>

Tutkimuksia kvalitatiivisella tutkimusotteella - hyödyllistä luettavaa

Hermeneuttinen (kasvatusfilosofia) tutkimus

- <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/85782/Annales%20C%20351%20Taneli%20VK.pdf?sequence=1>

Delfoi-tutkimus (tulevaisuuden tutkimus)

- http://www.tsr.fi/c/document_library/get_file?folderId=13109&name=DLFE-6605.pdf

Semiotiikka

- <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/33134>

Fenomenologia

- <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/29433/divergen.pdf?sequence=1>
- <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/37963>

Tapaustutkimus – osallistuva havainnointi – fenomenologia

- <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/76724/vaitoskirja2012Kuuskorpi.pdf?sequence=1>

Tutkimuksia ja analyyskejä kvalitatiivisella tutkimusotteella - hyödyllistä luettavaa

Fenomenografia

- <http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/67116/koukkari%20doria.pdf?sequence=1>
- http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/67002/Teija%20Koskela%20Acta_pdf%20verkkoon.pdf?sequence=4

Keskustelu ja puhetavat

- http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_952-458-705-X/urn_isbn_952-458-705-X.pdf

Tyypittely – kyselyt - haastattelut – dokumentit

- http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90859/URN_ISBN_978-952-245-699-1.pdf?sequence=1

Tapaustutkimus

- <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66639/978-951-44-8152-9.pdf?sequence=1>
- http://epub.lib.aalto.fi/pdf/diss/Aalto_DD_2013_095.pdf

Etnografia

- https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37921/lahteenmaki_vaitoskirja.pdf?sequence=1

Yleistä analyysihin liittyvää

- Kvalitatiivisen analyysin tavoite on aineistosta nousevien merkitysten ja ominaisuuksien tarkkaa jäsentäminen, ymmärtämistä, analyttistä kuvausta – ja raportointia muille luettavaksi
- Kvalitatiivinen tutkimus (analyysi) ei ole yksi menetelmä vaan useita menetelmällisiä lähestymistapoja julkisanotun ongelman selvittämisessä.
- Taustalla useita tieteenfilosofisia, ontologisia, tietoteoreettisia tarkastelutapoja.
- Kvalitatiivinen ja kvantitatiivien tutkimus eivät ole toisiaan poissulkevia eikä vaihtoehtoisia tutkimusmenetelmiä. Ihmistieteissä menetelmävalinnassa on aina kyse ratkaisusta, jolla pyritään totuuteen, ratkaisemaan jokin ongelma johdonmukaisen ja mahdollisimman aukottoman selittämisen avulla. Tutkimuksen lukijan näkökulmasta: lukijan tulee voida seurata koko tutkimuskaari haparoivista ensiaskeleista lopulliseen tutkimustulokseen – totuuteen.
- Samalla aineistolla pitäisi - periaatteessa - eri tutkijoiden tulla vastaavaan lopputulokseen kuin alkuperäinen tutkija on tullut (totuus), mikäli he noudattavat alkuperäisen tutkijan tarkkaa kuvausta tutkimuksen etenemisestä, analyysistä, tulkinnoista ja päätelmistä ja mikäli teoriataustana käytetään samaa tieteenfilosofista, ontologista ajattelua ja samaa tutkimuskirjallisuutta.
- Kvalitatiivien tutkimus on aina kulttuuritutkimusta, tutkimusta jossa ihmisen toiminta on tarkastelun kohteena. Analyysit ovat siten myös kulttuurin, kulttuurien analyysiä – mikro tai makrotasolla.
- Kvalitatiivinen tutkimus (tai yksi tutkimus) on aina kohtuullisen syvä kurkistus kulttuurin, sen johonkin osa-alueeseen ja siitäkin vain rajattuun kohteeseen. Vaikka tutkimus on siis ”rajattu kurkistus” niin se tulee aina selittää osaksi, jostakin ”suuremmasta” kulttuurikokonaisuudesta.

Yleistä analyysihin liittyvää

- Muistin virkistämiseksi, tästä on kysymys tutkimuksessa:
 - **Ongelmanasettelu**
 - Asia joka mieltä vaivaa, ja jonka haluaa ymmärtää mahdollisimman hyvin ja perusteellisesti. Esim. ”Miksi Jeppe juo”. Ongelmanasettelun takana on lukeneisuus, kokemus, tiedonhalu ja etsivä mieli sekä rohkeus ratkaista jokin pulma; totuuden paljastaminen jostakin näkyvästä tai näkymättömästä ilmiöstä. Toinen esim. ”Ovatko miehet väkivaltaisempia kuin naiset suomalaisessa perheessä”. Ongelmanasettelu lähtee uskomuksesta, että miehet ovat naisia väkivaltaisempia. Mielenkiintoiseksi asian tekee se, mistä moinen uskomus juontaa juurensa – uskomus vai tieto; mitä on uskomusten ja tiedon takana.
 - Ongelmanasettelu jakautuu pienemmiksi osa-ongelmiksi – tästä seuraa että ongelmat tarkentuvat konkreettisiksi tutkimuskysymyksiksi.
 - Mielekkäinä pidettyjen tutkimusongelmien luonne huomioitava – kaikki asetetut ongelmat eivät ole välttämättä mielekkäitä.

Yleistä analyysihin liittyvää

- Tutkimusstrategia

- Tutkimuksen tarkoitus
 - Jokaisella tutkimuksella on jokin tarkoitus tai tehtävä, joka ohjaa tutkimuksen strategisia valintoja
- Valinnat, jotka liittyvät tutkimuksen luonteeseen teoreettisena tai empiirisenä tutkimuksena.
 - Kokeellinen tutkimus (koeasetelmat, muuttujien välisten suhteiden selittäminen)
 - Kartoittava tutkimus (vähän tunnetut ilmiöt, kirjallisuus kartoitus, hypoteesien kehittäminen)
 - Vertaileva tutkimus (ilmiöiden keskinäisiä suhteita)
 - Kuvaileva tutkimus (dokumentoi ilmiön keskeisiä piirteitä, tarkkoja kuvauksien tutkimuskohteesta)
 - Selittävä tutkimus (ilmiön, tapahtumien selittämistä eri selitysmallein)
 - Ennustava tutkimus (ilmiön ilmenemismuodot, tulevaisuus ja skenaariot, esiintyminen jossakin toisessa yhteydessä,)
 - Tapaustutkimus (joidenkin tai muutamien ilmiöiden syvällistä ja monipuolista selittämistä)
 - Valinnat survey-tutkimuksen (tilastollinen) ja kvalitatiivisen tai/ja mixed methods tutkimusmenetelmien välillä
- Tutkimusstrategian valinta tukee tutkimussuunnitelman tekemistä (kirjallinen muoto) tai tutkimusstrategia on välttämätön tutkimussuunnitelman kirjoittamiselle.

Yleistä analyysihin liittyvää

- Aineistonhankintamenetelmät
 - Arkistot ja dokumentit
 - Kirjallisuus (proosa , oppikirjat)
 - Lait, asetukset, normit
 - Lehdet (Opettajalehti, Suomen kuvalehti, Helsingin Sanomat)
 - TV, videot, netti
 - Tapaustutkimusmenetelmin hankittu aineisto
 - Yksittäiset tapaukset, tilanne, joukko tapauksia, prosessit (esim. mielenilmaukset)
 - Tutkittava tapaus muodostaa kuitenkin kokonaisuuden
 - Haastattelu
 - Yksilöhaastattelu
 - Ryhmähaastattelut
 - Satunnaishaastattelu (kylällä vastaan tulevat nuoret)
 - Havainnointi
 - Vapaa havainnointi, ilmiöpohjainen havainnointi
 - Kyselylomakkeet
 - Väljät ja avoimet lomakkeet – vapaa kirjoittaminen
 - Ennakkoon pyydetyt kirjoitukset
 - Suoraan henkilöiltä tai suurelta joukolta pyydetyt kirjoitukset
 - Voi olla myös kuvallista kerrontaa

Aineiston analyysimenetelmiä

Koppa – Jyväskylän yliopisto

- Luokittelu (sekä kvantitatiivinen että kvalitatiivinen analyysimenetelmä)
- Teemoittelu (aihepiirit ja teemat – aineistossa toistuvat aiheet – ryhmittelyt, yksityiskohdat)
- Tyypittely (tyyppikuvaukset – kiteytetään toistuvia, tyypillisiä ominaisuuksia)
- Verkostoanalyysi (sosiaalisten rakenteiden ja sosiaalisten ilmiöiden riippuvuuskuvaus)
- Grounded Theory – ankkuroitu teoria (aineistotutkimuksella tuotetaan teoriaa tai käsitteellisiä malleja, aineistolähtöinen tutkimustapa)
- Lähiluku (kirjallisten tekstien analyysiä, mediatekstit, kuvat, ympäristö)
- Sisällön ja muodon analyysit (kohteen tai ilmiön rakenteen huomioiminen ja sisällön selittäminen)
- Keskusteluanalyysi (kahden tai useamman ihmisen välinen keskustelu ja vuorovaikutus -keskustelujen rakenteet, mekanismit, säännöt, neuvottelut)
- Diskurssianalyysi (kielenkäyttö, viestintä, kontekstit, prosessit, merkitykset)
- Narratiivinen analyysi (kertomukset, jotka ilmiöstä tai kohteesta kerrotaan)
- Semioottinen analyysi (kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon merkkien selittämistä, merkkijärjestelmien muodostamista ja merkkien käyttöä)
- Hermeneuttinen analyysi (ihmisen toiminta kulttuurissa ja kulttuurin tuottaminen, tekstien kuvien syvälinen ymmärtäminen)
- Fenomenografinen analyysi (ihmisten erilaiset kokemisen ja erilaisen ajattelun maailmat)
- Fenomenologinen analyysi (välittömien havaintojen tekeminen ja tutkimuskohteesta saadun kokemuksen pohdinta ja reflektointi)
- Delfoi-menetelmä ja analyysi (tulevaisuuden näkymien ja muutosten tulkintaa, asiantuntijoihin kohdistuvat kyselyt)
- Etnografia - tutkimusstrategia (tavoitteena kuvata ja selittää ihmisten toimintaa - analyysi: puheen, kuvan, keskustelun analyysiä)

Analyyseistä raportointiin

- Kvalitatiivisen tutkimuksen raportointi
 - Kieli on kvalitatiivisen tutkimuksen työkalu.
 - Kielen tulee olla selkeää, täsmällistä - hyvää kieltä. Kvalitatiivisen tutkimuksen ydin on kielessä – ei numeroissa – siksi tutkimuksen uskottavuus, totuus ilmaistaan täsmällisellä, hyvällä kielellä.
 - Raporttikieli ei voi sisältää epävarmuustekijöitä – lukijaa ei pidä hämmentää. Lukijan tulee olla vakuuttunut siitä, että tutkimus on koko tutkimusprosessin ajan pyrkinyt vain ja ainoastaan totuuteen.
 - Tutkimusraportin ”rivienvälissä” ei voi olla mitään toisen käden totuutta. Lukijan tulee tietää, että kaikki mikä on tekstissä on totta.
 - Mikäli kvalitatiivinen tutkimus raportoidaan muulla kuin omalla äidinkielellä täytyy tutkijan olla varma, että vieras kieli toimii raportissa kuten oma äidinkieli.